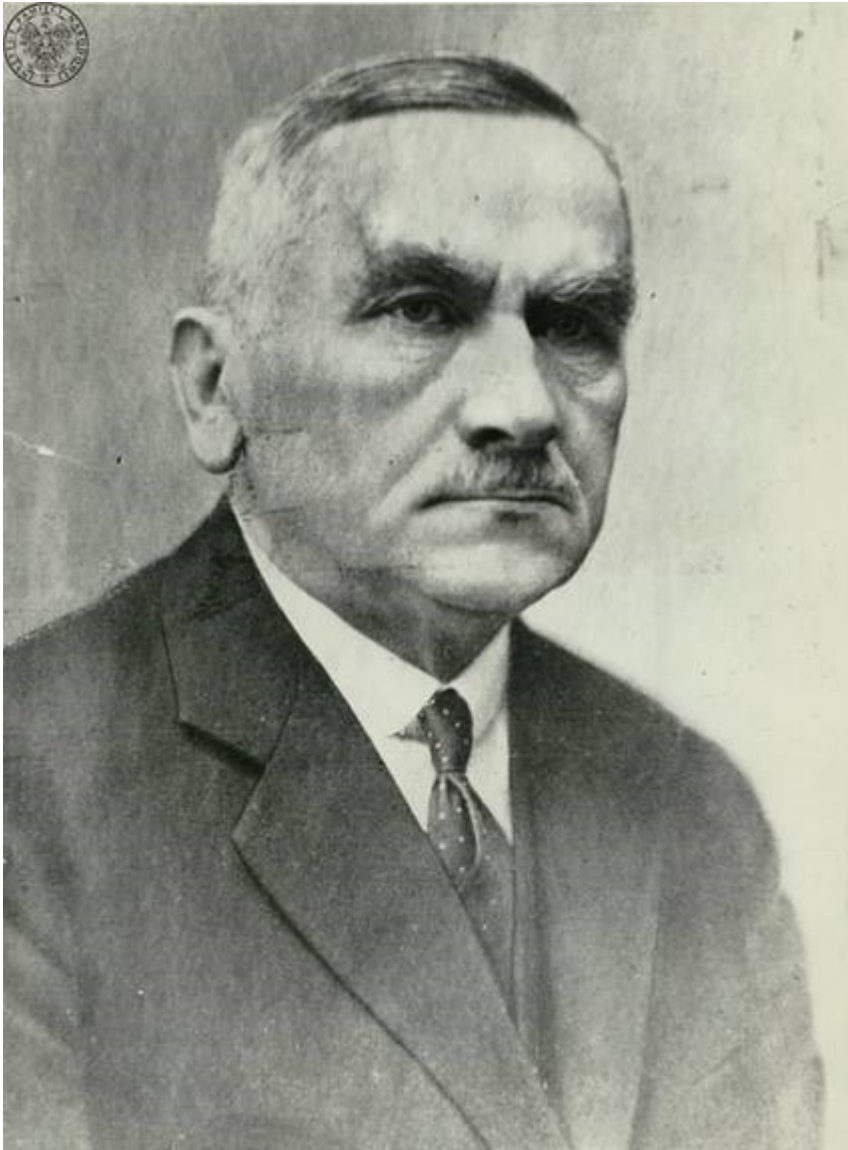

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/157201,83-rocznica-smierci-Romana-Dmowskiego.html>
2022-12-06, 12:41

83. rocznica śmierci Romana Dmowskiego

2 stycznia 1939 r. w Drozdowie koło Łomży po ciężkiej chorobie zmarł Roman Dmowski - polityk, dyplomata, mąż stanu, pisarz, publicysta, gorący patriota, założyciel Komitetu Narodowego Polskiego (uznanego przez państwa Ententy za oficjalną reprezentację dyplomatyczną Polaków), główny twórca ruchu narododemokratycznego (Narodowa Demokracja, endecja), współtwórca niepodległej Polski.

Urodził się 9 sierpnia 1864 r. w Kamionku (dziś część Warszawy). Życiorys Dmowskiego wypełniała służba narodowi i Polsce. Wraz z Józefem Piłsudskim należał do grona największych umysłów politycznych Polski XIX i XX w. Był orędownikiem modernizacji kraju, doskonale rozumiejąc, że tradycję można ocalić tylko w nowoczesnych formach. Po I wojnie światowej, wraz z Ignacym Janem Paderewskim, był delegatem odradzającej się Polski na konferencji pokojowej w Paryżu, gdzie walczył o kształt przyszłych granic państwa. Cieszył się na Zachodzie autorytetem, był traktowany na równi z przedstawicielami zwycięskiego obozu aliantów. Podpisy jego i Paderewskiego widnieją pod Traktatem Wersalskim, który po 123 latach zaborów przywrócił państwo polskie na mapy polityczne świata, jako byt rzeczywisty, uznany prawem w rodzinie państw i narodów. Sukces ten jest największym

dziełem jego życia.

„Jestem Polakiem – to znaczy, że należę do narodu polskiego na całym Jego obszarze i przez cały czas jego istnienia, zarówno dziś, jak w wiekach ubiegłych i w przyszłości; to znaczy, że czuję swą ścisłą łączność z całą Polską [...] Jestem Polakiem – więc całą rozległą stroną swego ducha żyję życiem Polski, jej uczuciami i myślami, jej potrzebami, dążeniami i aspiracjami. [...] Jestem Polakiem – więc mam obowiązki polskie: są one tym większe i tym silniej się do nich poczuwam, im wyższy przedstawiam typ człowieka”.

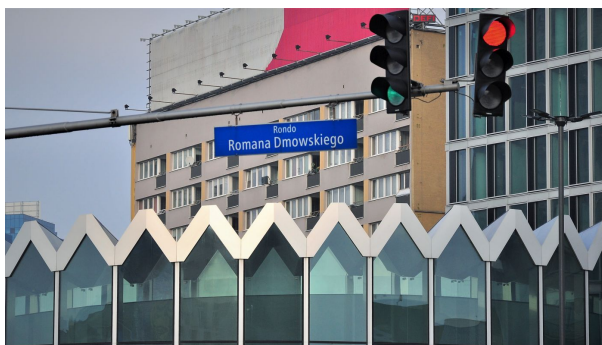
Te pełne emocji słowa, swoiste życiowe credo, pochodzą z najważniejszego z dzieł politycznych Dmowskiego, tj. z *Myśli nowoczesnego Polaka* (1903 r.), w których autor przekazał rodakom pozytywne przesłanie.

W okresie międzywojennym Roman Dmowski pełnił funkcję ministra spraw zagranicznych i był posłem. Nadal angażował się w rozwój ruchu narodowego, a także w działalność publicystyczną. Zmarł 2 stycznia 1939 r. Został pochowany w grobowcu rodzinnym na cmentarzu Bródnowskim w Warszawie.

Instytut Pamięci Narodowej wielokrotnie upamiętniał Romana Dmowskiego. W 2018 r. Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Szczecinie przygotowało plenerową ekspozycję „Ojcowie Niepodległości”, na której przedstawiono m.in. jego sylwetkę jako jednego z liderów walki o wolną Polskę w 1918 r.

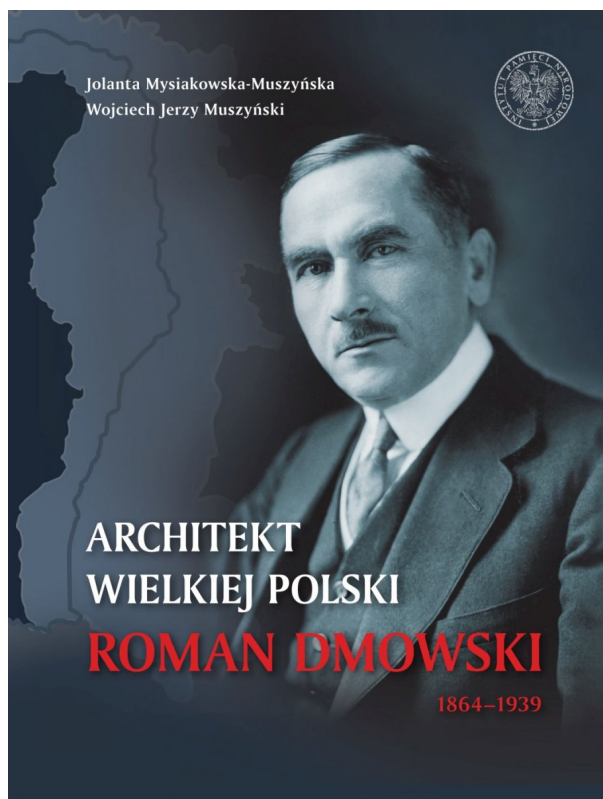
Wśród publikacji książkowych na uwagę zasługuje wydany w 2018 r. album Jolanty Mysiakowskiej-Muszyńskiej i Wojciecha Jerzego Muszyńskiego [Architekt wielkiej Polski. Roman Dmowski 1864–1939](#). Ponadto wiele materiałów poświęconych współtwórcy niepodległości Polski znajduje się do pobrania lub obejrzenia na stronie <https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/roman-dmowski>.

W 1995 r. Rada Warszawy, chcąc uhonorować Romana Dmowskiego – jednego z Ojców Niepodległości Polski, nadała jego imię rondy w ścisłym centrum miasta.

W ostatnim czasie wybuchł spór co do nazwy ronda, radni Warszawy chcą pozbawić Romana Dmowskiego tego godnego upamiętnienia. Do zaistniałej sytuacji odniósł się Prezes Instytutu Pamięci Narodowej w swoim [oświadczeniu z 10 grudnia 2021 roku](#).

Polecamy wydany przez IPN [album Jolanty Mysiakowskiej-Muszyńskiej i Wojciecha Jerzego Muszyńskiego poświęcony życiu i działalności politycznej Romana Dmowskiego](#). Album zawiera ponad 400 zdjęć, rysunków, skanów dokumentów i karykatur z epoki, zaprezentowanych w układzie chronologiczno-rzeczowym.

Polecamy również materiały poświęcone Romanowi Dmowskiemu zamieszczone w portalu przystanekhistoria.pl: <https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/roman-dmowski>.

[Dodatki historyczne IPN poświęcone Romanowi Dmowskiemu](#)

Zachęcamy także do obejrzenia wideocztatu z historią: „Piłsudski i Dmowski. Dwie drogi do niepodległości” oraz wysłuchania materiału dźwiękowego z serii „Ojcowie Niepodległości” poświęconego Romanowi Dmowskiemu.

Kontakt dla mediów:

dr Rafał Leśkiewicz - Rzecznik Prasowy, Dyrektor Biura

tel. 602 322 362

rzecznik@ipn.gov.pl; media@ipn.gov.pl